

ICT gevolgen van UITBREIDING EU OP het FYTOSANITAIRE terrein

Jos van Meggelen
Plantenziektenkundige Dienst

Introductie

De Plantenziektenkundige Dienst (PD) is als een van de eerste organisaties binnen het Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij (LNV) actief bezig in de uitbreiding van de Europese Unie met inmiddels 15 Midden en Oost Europese landen, de zogenaamde Kandidaat Lidstaten (KLS).

Het werkterrein van de PD omvat alle wettelijke verantwoordelijkheden met betrekking tot fyto-sanitaire zaken zowel nationaal als internationaal. Daarbij spelen uiteraard de EU met zijn beslissingen op het fyto-sanitaire gebied in Brussel en in toenemende mate de invloed van de World Trade Organisation (WTO) een grote rol op het nationale en internationale vlak.

Het proces van de uitbreiding van de EU met de KLS wordt ondersteund middels een Phare programma waarbinnen een grote pot met geld beschikbaar gesteld is. Er is een Twinning instrument in het leven geroepen om deze ondersteuning te faciliteren. Twinning is een Engels woord voor het vormen van een tweeling, wat aangeeft dat het gaat om het ontwikkelen van een goede relatie tussen de Lidstaat (LS) en KLS. Een groot voordeel van het Twinning instrument is dat er tussen gelijk gearde overheidsinstellingen nu direct ervaringen uitgewisseld kunnen worden in relatie tot de interpretatie en implementatie van de EU richtlijnen en regelgeving op het gebied van hun interesse.

De PD heeft inmiddels ervaring opgedaan en is nog steeds actief in vijf KLS: Slovenië, Polen, Tsjechië, Roemenië en Hongarije.

ICT en fyto-sanitaire zaken

De relatie tussen ICT en fyto-sanitaire zaken is in eerste instantie misschien niet direct duidelijk, maar de activiteiten van de PD bevatten voor een groot aantal zaken die geregistreerd dienen te worden. Het gaat hier om inspecties, facturering, diagnostiek, verstrekken van certificaten en vergunningen, verzamelen van gegevens over quarantaine organismen, toegankelijk maken van informatie voor gebruik van pesticiden, verzamelen van gegevens over het gebruik van pesticiden en zo zijn er nog een aantal zaken op te noemen. Kortom er dient heel veel geregistreerd te worden, niet alleen om als management instrument te kunnen dienen, maar ook om naar de EU te voldoen aan een aantal

rapportage verplichtingen op basis van verzamelde gegevens.

Dezelfde activiteiten en verplichtingen zullen bij de toekomstige LS komen te liggen. Met name een relatieve nieuwe verplichting waaraan de KLS aan moeten voldoen is het inrichten van een systeem voor een plantenpaspoort voor voortkweekingsmateriaal (jonge planten) en het daaraan gekoppelde registratie systeem voor handelaren en producenten van dit uitgangsmateriaal.

Om alleen al voor de fyto-sanitaire zaken een goed inzicht te krijgen wat er allemaal in omgaat en daarbovenop nog te kunnen voldoen aan EU rapportage verplichtingen is het onontkoombaar om op het gebied van ICT de benodigde zaken te ontwikkelen om tot een efficiënte manier de benodigde gegevens te kunnen verzamelen.

Ontwikkelingen in de KLS op ICT gebied

Op het gebied van ICT heeft zich inmiddels heel veel ontwikkeld in de KLS.

Hetzelfde proces waar de LS in het begin op het gebied van automatisering door heen gegaan zijn, wordt door de KLS ook gevolgd. Echter de snelheid waarmee de KLS door dit proces heen gaan ligt vele malen hoger dan bij de LS in deze fase. Dezelfde versnippering en op hobbyisme gebaseerde ontwikkelingen binnen instituten zijn of waren bepalend voor het niveau van automatisering. Inmiddels hebben de ministeries binnen de KLS een nationaal plan ontwikkeld waarin gestreefd wordt om binnen één systeem alles in te bedden, met als grondgedachte dat hiermee de beheersbaarheid van het automatiseringssysteem vergroot zou worden.

Door de Twinning activiteiten krijgen de KLS nu de gelegenheid met de LS ervaringen uit te wisselen over de mogelijkheid om tot een dergelijk systeem te komen. Dit geeft de KLS de gelegenheid van onze fouten te leren en een aantal stappen over te slaan om daarmee sneller tot het ideaalbeeld van een uniek nationaal automatiseringssysteem te komen, waarbinnen alles geregistreerd wordt en met elkaar verbonden is. Dit ideaalbeeld is moeilijk te verwezenlijken is inmiddels de ervaring van de LS, maar het vormt wel de gemeenschappelijke gedachte tussen de KLS en de LS.

Er bestaat de neiging bij de KLS om de systemen uit de LS te kopiëren en deze blauwdruk te gebruiken voor hun eigen si-

tuatie. Het kost echter de grootste moeite om de KLS te overtuigen dat elke organisatie een andere werkwijze heeft en de systemen aangepast dienen te worden aan hun organisatie en dat er dus geen generaal computersysteem bestaat dat overal te gebruiken is.

Vervolgens hebben de KLS het idee dat het meest geavanceerde en vaak ook duurste systeem het best geschikt is voor hun eigen situatie. Hierbij wordt voorbij gegaan aan de benodigde analyse van hun eigen situatie, die vaak kan volstaan met een eenvoudig systeem, dat volledig aan de wensen van de EU kan voldoen.

Een voorbeeld is het gebruik van LIMS (Laboratory Information and Management System), dat in principe bedoeld is voor organisatie waarbij heel veel activiteiten plaats vinden. Een analytisch laboratorium in Roemenië is door een Europese expert aangeraden LIMS in te gaan bedden in hun laboratorium. Echter per jaar verwerkt dit laboratorium 200 monsters, een hoeveelheid die ver beneden de kritische grootte ligt om tot het geavanceerde systeem als LIMS over te gaan. Hierbij wordt ook duidelijk dat niet altijd de juiste experts de juiste adviezen geven voor de implementatie van een geautomatiseerd beheers en registratie systeem.

Onafhankelijk van welke computertaal of pakket software er gebruikt gaat worden is de infrastructuur in de vorm van hardware een belangrijke voorwaarde voor het ontwikkelen van het integrale registratie systeem. De beschikbaarheid van computers is inmiddels geen probleem meer in de KLS, echter deze computers met elkaar verbinden vormt nog een probleem. Dit heeft met name te maken met de kwaliteit van de telefoonverbindingen, in de KLS zijn meestal alleen nog de koperen telefoondraden aanwezig. Zelfs voor het netwerk binnen de ministeries wordt over het algemeen alleen nog gebruik gemaakt van de telefoondraden. Aparte netwerken binnen het ministerie, intranet en glasvezel als drager van de signalen is nog in ontwikkeling, maar begint hier en daar zijn intrede te doen.

Bij diverse fytosanitaire diensten heeft men inmiddels de instructies voor inspectie al gedigitaliseerd en kan de inspecteur via internet toegang krijgen tot de site van de dienst en heeft daarmee de mogelijkheid op de hoogte te blijven van de veranderingen in de instructies. Dit blijft echter nog wel afhankelijk van het initiatief van de inspecteur en wordt niet altijd gemeld door de centrale dienst. Het versturen van informatie over inspectieactiviteiten

vindt nog plaats door middel van een modem die een keer per dag de gegevens overseint.

Een zeer belangrijk onderwerp binnen de EU is het hebben van een centraal betaal orgaan die verantwoordelijk is voor de controle uitvoering van o.a. subsidie regelingen binnen de verschillende ministeries. Diverse projecten houden zich daarom bezig met het "Integrated Administrative and Control System" (IACS) gerelateerd aan de directe subsidie systemen die er bestaan binnen de EU. Er worden enorme hoeveelheden fondsen gereserveerd om de infrastructuur op orde te krijgen en er wordt heel veel expertise ingehuurd om de structuren en organisaties voor te bereiden op de periode na de toetreding. Binnen LNV houdt LASER zich hier intensief mee bezig in een groot aantal KLS.

Slotwoord

Het centraal registeren van de activiteiten op basis van ICT ontwikkelingen begint dus langzaam zijn intrede te doen bij veel ministeries binnen de KLS. Er wordt veel geïnvesteerd met Europese gelden in de benodigde infrastructuur en de ontwikkeling van de benodigde programmatuur.

Er is een duidelijk verschil tussen de economische draagkracht van de KLS, vanwege de voorwaarde dat de KLS ook een substantiële financiële bijdrage moeten leveren bij de Phare projecten. Daarnaast is er een probleem met de aanwezigheid van voldoende personele capaciteit om het systeem te besturen. Dit ligt niet zo zeer in een tekort aan mensen, maar een tekort aan getraind personeel die op een goede wijze het systeem kunnen beheren en onderhouden. Er is nog niet een duidelijke strategie te onderkennen in de KLS, die het surplus aan ambtenaren binnen de ministeries om laat scholen tot de benodigde capaciteit op het ICT gebied.

In algemene zin kan gezegd worden dat de ontwikkelingen in de KLS op het gebied van ICT als gevolg van de geplande toetreding tot de EU snel gaan. Een aantal stappen in het ontwikkelingsproces worden overgeslagen mede op aangeven van de interacties tussen de KLS en de LS door de Twinning activiteiten. Met het voordeel dat er vaak geen historie op het ICT gebied kunnen de KLS zich snel tot hetzelfde niveau ontwikkelen als de LS en hebben zelfs de mogelijkheid zich sneller verder te ontwikkelen dan nu mogelijk is binnen de LS.